

IV. évfolyam. Pozsony, 1902. április 20.

4. szám.

# JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI  
KOVÁCS SÁNDOR  
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:  
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE  
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELNIK MINDEN HÓ 20-ÁN.



MEGJELNIK MINDEN HÓ 20-ÁN.

Egy szám ára 20 fillér.

Balassagyarmat,  
Balassagyarmati Könyvnyomda Szövetkezet

1902

## TARTALOM.

Tavaszi ének (Költemény) . . . . .	Lampérth Géza.
Ma lett idvessége ennek a háznak! . . . . .	Vargha Gyuláné.
A kötelesség útja (Elbeszélés Hedenst- jerna után . . . . .)	Parrag Ferencz.
Luther aranymondásai (Folytatás) . . . . .	Masznyik Endre dr.
Mesék . . . . .	Albert József.
Halottaink . . . . .	
Az egyházi élet köréből . . . . .	

---

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR“-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. **Öt** előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**



# JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI  
KOVÁCS SÁNDOR  
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA :  
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE  
1 KORONA 20 FILLÉR.

## Tavaszi ének.

Tarlott táj im, újra zöldül,  
Új élet kél kihalt földbül —  
Te műved, ki mennyben vagy!  
Gondod minket el nem hagy,  
Számon tartasz rosszban, jóban,  
Bölcsönkben és koporsónkban  
Rajtunk örökös szemed.

Mi is, lelkes teremtésid,  
Akár plántáid, vetésid,  
Gyöngék, esendők vagyunk :  
Alig nyiltunk — hervadunk . . .  
Lehelleted hogyha érint,  
Visszahullunk, roskadunk.

De ki a virágot, lombot  
Letördeled, porba ontod,  
Elpusztítani nem hagyod.  
Nincs enyészet, nincs halott!  
Csak változás s új más élet.  
Mi itt részeire széled,  
Új egészségé lesz amott.

Ébredés jön elhunyasra,  
Rügyfakadás lombhullásra,  
Egy új világ tör elő,  
Egy kipihent ős erő!  
Míg annak, mi fáradt, bágyadt,  
Yeti a nyugovó ágyat  
Az Úr dajkáló keze.

Vidúlj hát fel csüggedt lélek:  
Nézd, a téli sötétséget  
Tavaszi fény veri szét!  
Madár zengi énekét  
A sugaras magasságba' . . .  
Hirdesd te is zengve, áldva  
Alkotód, nagy szent nevét!

## Ma lett idvessége ennek a háznak.

A sok szép, megható és tanulságos történet között, melyre a biblia olvasása közben akadunk, a legszebbek, a legmegkapóbbak egyike a Zákeus története. (Luk. XIX. 1—10.) Ismeri mindenki, aki a bibliát olvasgatni szokta, de méltó ez a történet arra, hogy mélyebben is gondolkozzunk felette, mert nagy tanulságot merithetünk ebből is, s ha a tanulságot megértettük, nagy öröm, nagy boldogság fog fakadni szívünkben.

Zákeus publikánus volt; a legmegvetettebb néposztályhoz tartozott, mert publikánusnak lenni, annyi volt az akkori zsidók felfogása szerint, mint nagy bűnösnek lenni. A publikánusok vagyis vámszedők nem csak azért voltak gyűlölet tárgyai a zsidók előtt, mert különben is ellenszenves foglalkozásukat, a vámszedést és adóbehajtást többnyire még igazságtalanul is végezték s a népet zsarolták, hanem azért is, mert hivataluknál fogva a rómaiak szolgálataiban állottak, fizetett tisztviselői voltak annak a népnek, mely Zsidóországot hatalmában tartotta. Az általános felfogás szerint tehát megvetésre méltó, aljas nép volt a publikánus, de valóságban is, mint már említettük, s mint Zákeus történetéből is kitűnik, a publikánus hajlandó volt a zsarolásra, a csalásra, a patvarkodásra, tehát a zsidók megvetése e néposztály iránt nem volt egészen alaptalan. S ime, Zákeus a publikánus Zákeus, a bűnös, vágyat érez szívében, hogy meglássa, megismerje Jézust, akinek híre hozzá is eljutott. A názárethi próféta bölcs tanításainak, szelíd bánásmódjának, csudálatos gyógyításainak hírére valami melegség kezd gerjedezni a Zákeus lelkében, valami ellenállhatatlan óhaj, hogy megismerje azt a prófétát, valami megmagyarázhatatlan sejtelem, hogy boldogságot szerez magának, ha Őt csak megláthatja! Hogy egyenesen hozzá menjen, vele szóba álljon, arra nem is mer gondolni a bűnös publikánus, de látnia kell Őt, legalább távolról, amint az úton elhalad. S tudja, hogy most erre fog jönni, de tudja azt is, hogy mint rendszeren, nagy néptömeg kíséri, úgy hogy aki közel nem férkőzik hozzá, nem is láthatja meg, s kivált Zákeus nem, aki, az Írás bizonyossága szerint, kis termetű ember. De Zákeus szívében nem azért oly erős ez a vágy, hogy módot ne tudna találni kielégítésére. Az út mellett egy fügefafa áll, egy sűrű lombosított fügefafa, mert a fügefák sűrű, dús lombjukról ismeretesek. Zákeus fölmászik a fügefára, onnan megláthatja a mellette elhaladó Jézust, anélkül, hogy az őt a sűrű lomb közt észrevenné. Óh, de lehetséges-e az, hogy Jézus észre ne vegye, meg ne lássa azt az embert, aki Őt keresi, aki Őt látni, ismerni

akarja. Jézus, aki mindenkit hívogat: «Jőjjetek én hozzám *mindnyájan*» még azokat is, akik tudni sem akarnak róla, Jézus hagyna észrevétlenül egy Őt kereső lelket? Nem soha, sem most, sem akkor! Jézusnak nem is kell az Ő testi szemeivel fürkészni a fügefafa lombozatját, Jézus érzi, tudja, hogy ennek sűrűjéből egy pár vágyó szem tekint felé, zöld lombosátora mögött egy Ő utána sovárgó szív dobog. És íme, a Megváltó megszólal: «Zákeus, hamar szállj alá, mert nékem ma a te házadnál kell maradnom.» Mily világos, mily határozott, mily ellenállhatatlan megszólítás! Az Üdvözítő nem haboz, nem puhatolódzik, nem kérdegeti ki Zákeust, hogy miért akarta Őt látni, mit kíván tőle, neki elég az, hogy Zákeus Őt látni óhajtotta, s Ő mindjárt kész nem csak szóba állni vele, hanem házába menni, s ott maradni szálláson. Jézus a tiszta, a szent, egy megvetett bűnösnek, egy publikánusnak a házában! Mily megbotránkozást szült ez, a zúgolódásnak milyen viharát idézte föl a néptömeg közt, a közt a nép közt, mely bár szerette és nyomon követte Jézust, még távol állt attól, hogy megértse az Ő isteni nagyságát. Bizonyára Zákeus sem fogta föl azt a maga teljes fenségében, de szívét megkapta az isteni szózat, s gyorsan alászállván a fügefáról, nagy örömmel vitte Jézust a maga házához. A bizonytalan sejtelem, hogy Jézusnál boldogságot találhat, az ébredező büntudat, hogy eddigi életében tévúton járt, egyszerre ama határozott tudattá válik, hogy Jézusnál van az üdv, hogy szakítani kell eddigi bűnös életével s arra az útra kell térnie, melyet Jézus mutat, mert az az egyetlen igaz út, mely üdvösségre viszen. S mielőtt Jézus számon kérné tőle eddigi cselekedeteit, mielőtt javulásra szólitná fel, Zákeus, aki eddig a mások kárával is, csak a meggazdagodást, a földi boldogulást kereste, egyszerre fölajánlja fele vagyionát a szegényeknek s négyszeres kárpótást ígér azoknak, kiket hűtlen sáfárkodásával megrövidített. Ime az áldás, melyet a házba belépő Jézus magával hozott. Zákeus előtt egyszerre világosan áll saját bűnös multja s a büntudattal egyuttal fölébred szívében a bűnbánat, s a vágy, hogy eddigi hibáit eltörölje, jóvá tegye. Óh, méltán ejti ki az Üdvözítő ajka e nagy horderejű szavakat: «Ma lett idvessége ennek a háznak.»

Hány ház van, mely fölött még nem hangzott el ez a krisztusi mondás! Hány ház van, melynek Zákeusa még nem indult el a Jézust keresni, mert szívében még nem ébredt föl a vágy, hogy Őt megtalálja, megismerje. Pedig Jézus most is, mint akkor, mindenkit hívogat. Ma is hangzik az édes, biztató szózat: «Jőjjetek én hozzám *mindnyájan*,» de míg a te szívedben, szeretett atyámfia, nem talál viszhangra ez a szó, míg nem indulsz el te is a téged kereső Jézus



felé, addig nem válhat az neked üdvösségedre. Míg meg nem értetted, hogy a hívás neked is szól, míg csak a Jézus keres téged, s te Őt nem, addig szívednek boldogság után való sóvárgása nem lesz kielégítve, s lelkednek határozatlan sejtelve nem válhatik azzá a biztos tudattá, hogy bűneidet el kell hagynod, s erre erőt és segítséget Jézusnál találsz, mert Ő kész melléd állni, házadba lépni és így szólni: «Ma lett idvessége ennek a háznak.» Ki ne óhajtaná hallani e fenséges, boldogító szavakat maga fölött elhangzani? Ki ne óhajtaná, hogy *ma* legyen üdvössége az ő házának! Óh, szeretett atyámfia, kár minden napért, melyet elfutni engedsz, anélkül, hogy az lett volna számodra az a *ma*, melyen idvessége lett a te házadnak! S ha meggondolod, hogy azzá lehetett volna, ha akartad volna! De még nem késő. Keresd az Üdvözítőt, Ő itt jár most is köztünk, s tégedet is hívogat. Ha belefáradtál a földi élet gondjaiba és munkájába, s nyugalom után vágyol, ott van közeledben a Megváltó, s így szól: «Jőjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterhelgettetek és én megnyugosztalak titeket!» (Máté XI. 28.) Ha lelkedet kétségek gyötrik, s az előtted álló életpálya sötétnek és bizonytalannak tetszik, keresd a Megváltót, s halld meg szavát: «Én vagyok e világnak ama világossága, a ki követ engem, nem jár a sötétben, hanem életnek világa leszen annak.» (Ján. VIII. 12.) Ha szegény vagy, s végig tekintve nagyszámú családon, nehéz gond közt virrasztasz, arra gondolva, mivel fogod őket holnap táplálni, keresd a Megváltót, s Ő biztatólag szól feléd: «Ne tudakozzatok azon, mit kell ennetek vagy innotok és ne kételkedjete, mert a ti Atyátok tudja, hogy ti azok nélkül szükölködtök; sőt inkább keressétek az Isten országát és mindezek megadatnak néktek.» (Luk. XII. 29—31.) Ha gazdag vagy, ha életedet azzal töltötted, hogy kincset kincstre halmozz, s most érzed, hogy szíved üres, s a földi vagyon ki nem elégíti, keresd a Megváltót, s Ő így szól hozzád: «Ne gyűjtsetek kincset e földön, hanem gyűjtsetek magatoknak kincset a menyországban, mert a hol vagyon a ti kincsetek, ott leszen a ti szívetek is.» (Máté VI. 19., 21.) Ha bűneidnek terhe nyom, s mint haragos bírót érzed magad fölött a hatalmas Istent, félsz büntető kezétől, s nem mersz hinni irgalmasságában, halld a Megváltó szavát: «Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket a megtérésre.» (Luk. V. 32.) Óh, nem lehet lelkednek oly sebe, melyre ne volna írja az áldott orvosnak, az isteni Megváltónak, s nincs hely, idő és alkalom, a hol és a mikor Őt meg ne találhatnád, ha igazán keresed. Ha ajtódon szegény kopogtat s esdő szavát hozzád emeli, a Megváltó szól feléd e hangban, halld

meg az Ő szózatát: «A mit egygyel cselekedtetek az én kicsinyeim közül, én magammal cselekedtétek.» (Máté XXV. 40.) Ha gyermekekkel áldott meg az Isten, kiknek tiszta, ártatlan szemei a mennyet látszanak keresni, óh, halld melletted a Megváltó intését: «Engedjétek hozzám jönni a kis gyermekeket, mert ilyeneké a mennyeknek országa,» s vezérelj hozzá kicsinyeidet, s járulj oda magad is aláztos szívvel, mert: «valaki úgy nem vészi az Istennek országát, mint a kis gyermek, semmiképen nem megyen oda bé.» (Márk X. 14., 15.) Ha nincs családod, s egyedül állasz a világban, ne hidd, hogy életed azért hiábavaló, nézz magad körül s lásd meg, mit tehetsz másokért, lásd meg az özvegyeket és árvákat, kiket gyámolítani, a beteget, kiket ápolni, a szomorodott szívűeket, kiket vigasztalni kell, s a munkának e nagy mezején keresd a Megváltót, s megtaláld Őt, amint így szól hozzád: «Az aratásra való gabona bizony, hogy sok, de az arató kevés.» (Máté IX. 37.) S ha visszarettensz a munkától, ha erődöt kicsinynek, bátorságodat elenyészőnek érezed, óh keresd a Megváltót, s Ő így szól hozzád: «Ne félj, csak higgy.» (Márk V. 36.) Ne félj, csak higgy! Hidd, hogy Őt keresve, meg is találod, s benne meg találod üdvösségedet, mert Ő hozzád csatlakozik, szállást veszen házában, s jelenléte által lelkednek küzdelmei lecsillapulnak, kétségeid eloszlanak, gondjaid édes bizodalomra válnak, üres szíved megtelik szeretettel, bűneid megbocsáttatnak, s megszólal bensődben a fenséges nyugalmat és mennyei boldogságot árasztó szó: «Ma lett idvessége ennek a háznak.»

VARGHA GYULÁNÉ.

## Luther aranymondásai.

### I. A szent írásról.

E világ bölcsei és zofistái előtt a biblia gyűlöletes.

«Usingen doctor, ágoston-rendbeli szerzetes, a ki az erfurti ágoston-rendbeli kolostorban praeceptorom vala, azt mondotta egyszer nekem, látván, hogy én a bibliát mely igen szeretem s mely örömet olvasom: «Ejnye, Márton testvér, mi az a biblia? A régi egyházi tanítókat kell olvasni, azok szívták ki a bibliából a bölcsesség mézét. A biblia az oka minden háborúságnak». Ez a világ ítélete Isten Igéjéről — mondá erre Luther Márton doctor — bizonyság e mellett a második zsoltár. Mert mikor azt mondják a nagy fejűeknek: «És ti Királyok, okúljatok» stb. Ők erre nemmel felelnek s be nem veszik az oktatást; hadd menjenek hát a jó madarak a maguk útján.

Ezt is Luther doctor mondta: «Nekem elég egy magában az Isten Igéje és nem törődöm a csodajelekkel, nem vágyom látomások után sem, sőt még egy agyalnak se hinnék, ha mást tanítva, mint az Istennek Igéje; én egyes-egyedül Isten Igéjének és cselekedeteinek hiszek, mert mióta a világ áll, egyedül Isten Igéje volt biztos és soha nem tévedek és valóban azt tapasztalom, hogy minden úgy foly, a mint az Isten Igéje hirdeti.»

*Az Isten Igéjének fensége és dicsősége abban van, hogy általa Isten szól mihozzánk.*

«Az Isten Igéjének fensége és dicsősége kibeszélhetetlen, azért elég hálát nem adhatunk az Istennek. Az ész így okoskodik: «Ej, hogy ha én magát az Úr Istent a meny és föld teremtményét hallhatnám, a világ végeig is elfutnék. No hát édes atyámfia, hallgasd az Istent, a meny és föld teremtményét, ő szól hozzád szolgálói, a papok és prédikátorok által, ő keresztel, oktat, tanít és oldoz fel téged az Ige és szentségek titkai által; ez igék nem Plato, Aristoteles vagy más nagy tudósok és emberek igéi, hanem magának az Istennek beszéde.

A legjobb prédikátorok azok, a kik a népet és az ifjúságot a legegyszerűbb módon minden bölcselkedés nélkül tanítják, a mint Krisztus is tanította volt példabeszédeket mondván. Hasonlóképp a legjobb hallgatók azok, a kik az Isten Igéjét örömmel hallgatják és hívő szívvel befogadják. Hogy a hitben gyengék, az nem tesz semmit, fődolog, hogy ne kételkedjenek a tanítás igazságában, ez esetben még lehet rajtuk segíteni. Isten eltűri a gyengeséget, sőt a szembezőkő hibákat is, ha mi magunk beismerjük és a kereszt alá csúszva kegyelemért esedezünk és magunkat megjobbítjuk és az Istennek Igéjét szorgalmasan hallgatjuk, abban hiszünk s bűnös életünket ahhoz igazítjuk.

Dávid mondja (119. Zsolt. 113): «Gyűlölöm az állhatatlanokat... és szeretem a te törvényedet;» akarja, hogy az Isten Igéje erejét szorgos pontossággal számba vegyük és az Ige hirdetését, miként ezt most az enthusziasták, kiváltképpen pedig Schwenkfeld teszi, meg ne vessük. Mert Isten az által szól hozzánk s hat reánk. Én legalább nagyba veszem, ha Pommer János doctor, avagy Stiffel Mihály uram az evangéliumból valamely Igét olvas fel; ilyenkor úgy érzem, mintha maga az Isten a mennyből szólna hozzám. Ezért mondták a régi atyák, hogy ne a keresztelő vagy a szentségkiszolgáltató személyt nézzük, hanem ügyeljünk az Isten Igéjére.

Bileám korában igazi és hamis prédikátorok és tanítók voltak. Mikor tehát azt olvassuk (Móz. 23, 3), hogy Bileám elment és



megtudakolta az Urat, ezt úgy kell értenünk, hogy megtudakolta az igazi tanítókat, a kik azt a tanácsot adták ő neki, hogy Isten ellenére ne fogjon semmibe. Erre mondja aztán maga Mózes: Nem ment többé a bíróhoz, mint előbb, hanem elment egy hamis tanítóhoz és rajongóhoz.

E beszédmód tehát, hogy Istentől kértek tanácsot, útmutatás nekünk, hogy ők Isten Igéjét nagyra becsülték s hogy ők nem azokat vették tekintetbe a kik beszéltek, hanem arra ügyeltek, a mit beszéltek. Így Rebeka (Móz. 25, 22) nem magánál az Istennél, hanem Semnél, vagy valamely ősatyánál keresett tanácsot. Mert az Isten mindenben valamely személy által és helyen jelentette ki a maga akaratját. Így küldötte Mózeset és kijelentette általa Igéjét Izrael fiainak, úgy, hogy ezek, ha Mózes valamit mondott nekik, kénytelenek voltak bevallani, hogy: ezt nem Mózes, hanem maga az Isten mondta.

Mózes után küldte Krisztust. Ha az ő tana bizonyos, úgy személye is bizonyos, tehát nem tévedhetünk, sem meg nem csalatkozhatunk abban, a mit tőle hallunk, hogy t. i. maga az Isten szólott általa; a mint a mennyei Atya mondja (Mát. 17, 5): «Ez az én szerelmes fiam, őt hallgassátok.» És hogy Krisztus a mennyekbe ment, elküldte szerte a világra apostolait, szerezvén előbb a keresztséget és az úrvacsorát. Ha hát Isten Igéjét hallgatjuk, és a szentségekkel élünk, igazság szerint mondhatjuk: Ezt Isten mondja. Ilyeténképen kísértések és félelmek közepett gyakorta vigasztalt meg engem Isten Igéjével Melanthon Fülöp vagy Pommer D., sőt az én háziasszonyom is és megnyugosztalottam, érezvén: Ezt Isten mondá, mert atyámfia mondá vagy hivatalánál, vagy a tanítás kötelességénél fogva; mert Isten komolyan parancsolja, hogy Krisztust kell hallgatnunk és Krisztus azt mondja, hogy az apostolokat hallgassák.

Ezt mondják a sacramentariusok és más rajongók is, kik az Isten dolgairól a maguk esze szerint szólnak. Ámde mi azt mondjuk, hogy azt kell hallgatni, a mit az Isten mond. Nos hát az Isten a világ teremtéséről azt mondja: Legyen világ! És lőn és nyomban előállt a világ. Valami hasonlót mond az Úrvacsorában is, t. i. hogy a kenyér, melyet tanítványainak ad, legyen az ő teste; bizonyos egy dolog tehát, hogy úgy is van, a mint mondja és itt nem használ semmit a Bullinger önkényes okoskodása, hogy mivel a Krisztus teste nem látható, tehát nincs is az ott jelen; mert itt az Isten nem látható, hanem láthatatlan dolgot teremt olyan formán s módon, a mint ő neki tetszett.

Bizony az a mi Urunk Istenünk egyik legnagyobb csodája, hogy

Igét fentartotta e világon és hogy Krisztus Urunknak országa e világon megmaradt a pápaságban. Mert hát az Úr Isten kiválaszt egy néhány lelket, a kiknek kijelenti a maga Igét és száját is ad nekik ahhoz és fenntartja az Igét nem fegyver, hanem a maga isteni hatalma által.»  
Fordította DR. MASZNYIK ENDRE.

## A kötelesség útja.

Messzistelen messze, az ország egy elrejtett zugában, valahol a jó Isten háta mögött szerényen, bátortalanul huzódik meg a nyiraljai eklézsia. Körülötte erdő, vagy inkább irtvány, mert a fának se híre, se hamva; szomszédságában tó, jobban mondva tófenék, mert a víz eltűnt belőle.

Hajdanta bizony barátságosabb képe volt a határnak; az irtványok helyén szép szálas erdő hívogatott hűsével enyhe árnyéku lombosátra alá; a bokrok sűrűjéből madárdal hangzott, — de hogy a lakosság elszaporodott s minden fedél alatt évről-évre megjelent a jó Isten áldása egy kis síró-rívó kis csemete képében, — a keskeny szántóföldek területe pedig nem nőtt versenyt a szájak számával, lassan-lassan megfogyatkozott az eleség s egyre szegényesebb, ritkább lett a terített asztal. A köves föld alig bírt némi szalmát teremni s a mag nagyon gyéren hulldogált a későn érő könnyű kalászbokból. Az apák rá vetették szemüket az erdőségre s a szép erdő néhány év alatt gerendákká, vasuti talpfákká, zsindeyekké alakult át és az utolsó szálig tova vándorolt, más tájakra, a hol fa ugyan nincs, de az emberek «rózsává pirított fehér cipót» esznek. Kihalt, elridegült a hegyes vidék, a kietlen kopár földön egy-egy ott felejtett fatuskó s a kőtörmelék közt fölfelé erőlködő fattyuhajtás hirdette, hogy más élet volt itt egykor; tündérvilág, a mi eltűnt örökre.

Hogy elfogyott az erdő, a tóra került a sor. Nagy fáradtság, tenger költség árán lecsapolták, kiszárították, — abban reménykedve, hogy a feltört fenék busásan termi a gabonát vagy legalább finom ízű szénát. De bizony csalódtak. A fenéken egymás hátán álltak a kőtömegek, csak hirmondónak hajtott ki itt-ott a fű s kelt ki a gabona. A halálra ítélt tó azonban bosszút állt gyilkosain; egykori helyén, a fű között s a csenevész nyirbokrok alján halálos betegségek, járványok ütöttek tanyát. A tó tájáról betörték a kunyhókba s az apák vétkét, kegyetlenségét a gyermekek keserülték meg. A vidám játékos gyermekhad elcsöndesedett, megkevesbedtek az enni kérő

szájcskák s megszorodtak a kicsi sírhalmok könn a fagyos temetőben.

Ilyen vidéken paposkodott Bálint Imre. Bizony nem annyira a földi kincsekért, mert abból kevés jutott neki, hanem magáért a szent munkáért, a miben kedve telt. Házát kátrányos zsindegy fedte s valóságos palotaszámba ment a gyepborította parasztkúnyhók között. Az istálló jászola elé boldogabb időkben négy tehenet lehetett oda kötni, de a mi jó papunknak alig-alig termelt háromra való takarmánya. A pöszmétebokrok megelégedtek azzal, ha minden tavasszal kihajtottak, bogyótermésre kevés volt az erő és meleg. Az udvaron szeliden egymásra borulva állt nyolc karcsu nyirfa, alattuk nagyon szeretett az egész család elidőzni. A tiszteletes asszony, a ki olykor jókedvében «városiasan» szokott beszélni, ezt a nyolc nyirfát *parknak* nevezte el. Szóval a háztáj azt mutatta, hogy a lelkész-családot egyáltalán nem fenyegette a Mammon szerelmének mély örvénye. Hát igaz, azt szokás mondani, szegény eklézsiának szegény tehetségű a papja. Isten igéjének azon nagyreményű szolgálói, a kik szépen és kegyesen szoktak beszélni, — a kik tetszésök szerint vagy megríkátták vagy megrémítették vagy bámulatba ejtették hangzatos szónoklataikkal a híveket, a kiknek szemét fényes jövő reménye kápráztatta, nem pályáztak ilyen jelentéktelen s eldugott fészekbe. Igy könnyű volt a mi jó tiszteletesünknek célhoz jutnia. És örült is, hogy célhoz jutott mert már régtől fogva dúdolgatta magában: «hajh, keserű kenyér a kápláni kenyér» s azon felül menyasszonya is volt, a ki már évek óta várta a vokátort. Bálint az Úrra bízta magát és bizodalma nem szégyenítette meg. Igaz ugyan, hogy hébe-hóba gyaníttatja véle, hogy mi fajta tünemény az éhség, de az ő szolgálói közül azért egyetlen egy sem vész el éhen soha.

Szegényes, egyszerű volt a hajlék kívül-belől. A szobák kicsinyek, ridegek; az ócska, szedett-vedett butorzat épen beleillett s finnyás látogató le nem ült volna a kopott rozoga paullagra. Hanem az élet és napsugár nem hiányzott itten: a vidám, pajzán gyermekcsereg boldogságot árasztott maga körül. A három gyermek volt a kis fészek egész napvilága, dús aratást ígérő tavasza. A gazdag emberek is szeretik a gyermeket, — de a szeretet náluk Istenem! annyi felé oszlik. Képek, szobrok, tükrök, finom szőnyegek, selyem-bársony ruhák ha rövid időre is, ha csak egy pillanatra is el-elhódítják a szülők szívét gyermekeiktől. És ők nem is tudják annyira megbecsülni, mint a szegény pap, a ki gonddal, fáradsággal, lemondás és szűkölködés árán neveli családját. A szegény nyiraljai papnál azonban nem volt semmi, a mi a kis csemetéktől csak egy pillanatnyi szeretetet



is el tudott volna rabolni. A kék szemek, az üde, fáradhatatlanul csacsogó ajkak, a szakadt és foltos cipőcskék kopogása a meztelen padlón többet ért sok fényben uszó palota pompájánál. És a napestig munkában törődő lelkész oly gyakran lemondott a főtt ételről és vasárnapi húsról is csak hogy a kicsinykék ne éhezzenek, csak hogy a vidám kis jószágoknak ruhácskára, ostorra, babára jusson.

Mikor a hívek megismerték papjukat s látták, hogy az igét nem csupán a templomban prédikálja, hanem mindenütt, a hol csak megjelenik, s a szerint él is, eszök ágába sem jutott Bálint tehetségének kicsinylése, sőt pár esztendő múlva nem cserélték volna el az esperesért sem. Nem beszélt ugyan nagy hangon, lármázva, hadonázva, mint a követjelöltek a piacon, vagy mint Krisztus tiszttartója, a ki adóhátralékot jött behajtani, hanem egyszerű szóval szépen megmagyarázott mindent. Szavát egyformán megértette a gyermek s a felnőtt ember; példáiban a maguk esetére, viszonyaira ismertek hallgatói. Ha betegágyhoz hívták, jövedele hírére béke, remény és vigasz lépte át a küszöböt. Már a szerető szíves jónap kívánása is felért holmi rövidebb prédikációval.

Utoljára csak egy kérges szív állt ellen az ő jó lelke igézetének. Ez a kérges szív egy gazdag emberé volt, aki nagy kert közepén kétemeletes kastélyban lakott; pénze garmadaszámra. Hosszas küzdelem, kitartó munka, melyet kizárólag a vagyonért folytatott, megkeményítette szívét Isten igéje és embertársai iránt. Uraság volt, a ki szolgai meghunyászkodást, alacsony hizelgést várt az Úr szolgájától is, sőt többet ennél, azt, hogy tekintélyével beszélje rá híveit a földesúri akarat megfogadására, segítsen az ágrul szakadt koldúsok tökéletes kifosztásában. A lelkész alázatosan, mint tisztéhez illett, de határozott szóval megtagadta ezt a galád kívánságot. A nép javára küldetett ő el, nem a nép kifosztására. A gazdag úr haragra gerjedt s ez időtől bármi jó munkába fogott a tiszteletes úr, belebotlott a földesúr ellenzésébe. «Jól vagydon Uram, ha ez a te jó kedved!» fohászzkodott s túrt, remélt, várt, míg az Úr meglágyítja a felfuvalkodott lelket. Pedig néha keservesen esett a megnyugvás. Annyi szép ábránd, nemes törekvés füstté válva egy hatalmas ember rosszakarata, egy ellenség határtalan gyűlölete miatt!

A tavasszal megjöttek Nyiraljára a veszedelmes járványok s megint megkezdődött a csecsemők, gyermekek temetőbe vándorlása. A kis koporsókat ott vitték el a lelkészlak előtt s a tiszteletes asszony borzadva nézte férjét a halott mellett, az ápolók és szülők között. Talán ruhájukon, talán arcukon leleselkedik az ő kis családjára a rettenetes halál! A rokonság elmaradt, orvosnak, papnak

meghátrálnia, félnie nem szabad. Hányszor el kellett mennie a gyászolók házába, hogy egy-egy kétségbeesett anya lelkét fölemelje annak a nagy anyának, Máriának sorsával, a ki fia keresztfája alatt zokogott, hogy gyermeki nyelven enyelegjen a kis halálra szánt betegekkel. És ha azután estéenként gyermekeik az apa térdére kúsztak, nyakát ölelgették s a hol érték, csókolták, mint megremegett a jó édes anya szíve! Vajjon mikor s melyik kis szájacskáján fog betörni a sápadt, irtóztató vendég?

És csakhamar megjött a boldog földél alá. A legkisebbiket, a kis Annát kereste fel s pár óra mulva láztól gyötörve feküdt kis ágyacskájában. Mikor atyja este hazatért, nem futott eléje, csak kezeit nyújtogatta, bágyadtan szenvedően. Kemény küzdelem kezdődött a szülői szeretet és a halál között. Melyik lesz közülök a földön erősebb? A remény és félelem, kétségbeesés egy nehéz hete után a szülői szeretet elvesztette a csatát. A szegény hajlék gyászba borult, a kis beteg kis koporsóban elköltözött kicsi ágyából a hideg temetőbe. Az anya szívszaggató zokogással, az apa fásult néma tekintettel nézett az örökre távozó után a mély sír fenekére. És vidámság helyett fájdalom költözött a hajlékba, fájdalom a szívekbe. Minden zúgból az elköltözöttnek halvány arca tekintgetett ki; tapogató, mozgékony kezeckéket láttak, a melyek nem mozdulnak többé; felcsattanó édes nevetést hallottak mely halálos dermedtséggé fagyott. Hasztalan ámitják magukat azzal, hogy tán csak elrejtőzött a kis hamis valahol, majd előbnyik. A nevetés és szülői fül édes csalódása volt s kis Anna nem buvik elő többé sehonnét soha.

Örömtelenül múlt el a nyár s öröm nélkül megjött az ősz. Éles metsző szele süvöltve szádulgott végig a kietlen vidéken. A rendesnél is komorabb volt a lelkész lakása, piszkos hó és sűrű nedves köd fedte. A lakószobában élénken pattogott a tűz s körülötte hallgatottan ültek a szülők és gyermekek. Egy elvétett nehéz sóhajtás törte meg olykor-olykor a vigasztalan csendet. Künn megint pusztított a tó boszuló szelleme, vörheny, tífusz, difteritisz tett körutat az alacsony kunyhókban. Katalin asszony erősebben szorította kis fiát karjai közé, s remegve fordult férjéhez.

— Imre, úgy-e a beteg gyermekeket nem kell meglátogatnod? Ha tudnád, mennyire reszketek Sándorért s Margitért!

— Ne beszéljünk erről, feleség!

— Már csak kettő van, Imre . . . Hisz a difteritisz eddig csak gyermekek után ólálkodik. Ha Isten nem akarja, hogy idősebb emberek is megbetegedjenek, akkor minek látogatnál el a kicsinyek-

hez, a kik úgy sem értik szavadat? Mindenki vigyáz magára, mindenki kerüli a házat, a hol a betegség lakik. Ugy-e nem kell mened a beteg gyermekekhez? Szólj!

Mintha bánat és gyengeség rezgett volna a lelkész hangjában, a mikor feleségének felelt. — Hozzájuk talán nem. De fájdalom keresztje alatt roskadó szüleikhez igen. Te tudod, mekkora szükségök van a szülőknek vigaszra, szeretetre az ilyen nehéz megpróbáltatásban.

A tiszteletes asszony nem szólt többet, csak erősen magához szoritotta gyermekeit, mintha védeni akarná őket minden leskelődő baj ellen.

— Valaki van itt s a lelkész úrral szeretne beszélni. Jelentette a cseléd a konyhából.

A lelkész kiment s az ajtót gondosan behúzta maga után.

— Mi járatban vagy fiam?

— A földes úr difteritiszbe esett és haldoklik. A méltóságos asszony kéreti a tisztelendő urat, jöjjön el hozzá. A lovak itt állnak a kapu előtt.

Bálint visszatért szobájába.

— Isten veled, lelkem. Pár órára el kell távoznom s kár volna fen virrasztanod, reám várnod. A gyermekek is álmosak, feküdjetek le.

Az asszony összerendezte és ijedt tekintettel nézett a tűzbe. Azután felugrott, karjaival átölelte férje nyakát s hevesen, félig zokogva kérdezte:

— Hová mégy férjem?

— A kötelesség útjára, feleség!

Hedenstjerna után: PARRAG FERENC.

## Mesék.\*

### A korallok.

Egy fürge lazac, kék a háta,  
Oldalt ezüstösen tarkázva,  
Poprád vizéből kéjűtra kél,  
Sok érdekeset lát és meg él;  
Végre kijut a sík tengerre,  
A hová néz, nincs part semerre;  
Fenséges, igéző látomány:  
Hajó ring a hullámok ormán,  
Csodás és rejtelmes alakok  
Szántogatják a kéklő habot,

Míg lenn a mélyben, mint varázslat,  
Egész viruló erdő támad,  
A mely mintha gyökeret verne,  
Ott áll mozdulatlan egy helybe'.  
«No, ezt közlelről megtekintem!»  
Szól a lazac és alá libben.  
De csak most áll el szemé-szája:  
Hisz' az a korallok hazája!  
Örömben, búban együtt élnek,  
Millió szám' e parányi lények

\* Albert József, pozsonyi ev. lyceumi tanárnak, lapunk munkatársának husvétkor megjelent «Mesék és egyéb költemények» című kötetéből.



Hűn az anyaszirthez tapadva,  
S el nem hagyva egy pillanatra,  
Bölcsőjük, sírjuk ott építik.  
Csodálva mond a lazac nékik:  
«Szó, a mi szó! művetek remek,  
Szívesen kalapot emelek;  
De egy előttem érthetetlen,  
Hogy mi hasznotok néktek ebben?!  
Lám, én kedvemre utaztatok,  
Ma itt, holnap meg amott vagyok,  
Nyáron a tengeren fürdőzöm,  
S nem térek vissza, csak majd őszön;  
Vadregényes zordon hazámba'

Télen a víz páncélba zárva,  
De tavasszal jön a víg élet,  
Mikor a természet föléled,  
Annyi a zsákmány, szinte csoda,  
Kirándulgatok ide s oda,  
És ha mindezt otthon megúnom,  
Megint csak a tengerbe úszom,  
Nekem nyílik minden szép virág,  
Mert arra való e szép világ,  
Hogy el egy percet se veszítsünk!  
Mért nem követtek?»

«Nem érünk rá:  
Mi egy új világot építünk.»

### A komló és a tölgy.

Addig-addig hizelkedett  
A komló a tölgynek,  
Hogy végre is rákúszhatott  
S elhagyta a földet.  
Nem volt épen könnyű munka:  
Ágak sűrűjében  
Ide-oda kanyarogni,  
Galyról-galyra kapaszkodni,  
S kikerülni épen.  
De sikerült. Fenn a tetőn  
Büszkén nézdel szélllyel:  
«Nem hiába' szálltam szembe  
Ezernyi veszélylyel!

Itt fenn vagyok a magasban,  
Szellő s napfény átjár,  
Köztem s a királyi tölgy közt  
Semmi különbség már!»  
«Semmi más nincs», — szolt a szellő,  
«Csakhogy a magasba,  
Azért tör a tölgy, mivel így  
Több a lombja s haszna;  
Míg te nyeglén annak örvendsz,  
Hogy mily sokan látnak,  
*Pedig jobban szembetűnik  
Hitvány voltod,* — bárha tűrik —  
*Ott fenn a világnak.»*

### A vadszőlő és a borostyán.

*Az oszlopos, parkbanéző erkélyen,  
Honnan messze elláthatsz a vidéken,  
Versenyre kelt a borostyán s venyige:  
Melyik kerül a másíknak fölibe.  
„E szűk tornác ketréclbe elzárva,  
Nem látunk ki“ — szoltak — a nagyvilágba;  
Azt se tudjuk, hogy mi végre születtünk?!  
Van-e még egy másik világ felettünk?!  
Körültöttünk fák, füvek és virágok,  
De nem lehet igazodni utánok,  
Mit tudhatnak ők, a földhöz ragadva?!  
Hej, mi másképp lesz az fenn a magasba!  
A mindenség, mint egy levél kitarúl,  
És a lepel le hull a lét titkárul.  
Fölfelé hál! foly a verseny keményen,  
De kifog a vadszőlő a repkényen,  
Egy-két hét csak az erkélyt is elhagyja,  
Zúdít a házfödélre akasztja,*

*Kíváncsian tekintget szét azután,  
„Mondj valamit!“ könyörög a borostyán,  
Honnan jöttünk? Hová megyünk? Mi a cél?  
De a szőlő titkolódzva így beszél:  
„Haj, barátom! Szólnék én, ám nem lehet,  
Látókörről szűk, nem érthetsz engemet,  
Maradj te csak lenn a mélyen s tudatlan!  
Fenn szárnyal a gondolat a magasban!“  
A tudásvágy jobban győtri rá emezt,  
Éjjet-napot csüggedetlen összetes,  
S egy szép napon fennterem a házfokon  
Áttekint a völgyeken és ormokon,  
Ámul-bámul, hanem végre kifakad:  
„Úgy tetszik, hogy álltatod csak magadat!  
Előttem még fenn is minden sejtelem.“  
— „Épen úgy van,“ — szolt a szőlő —  
„én velem.“*

Albert József.

## Halottaink.

*Tisza Kálmánnal* hatalmas ember dőlt ki egyházi s nemzeti életünkől egyaránt március 23-án. Pályafutása mindenképen tanulságos. Az isteni gondviselés végig hordozta őt a földi élet minden fajta változatán, megpróbálta őt küzdelemmel, hatalommal, azután hirtelen megfosztotta minden földi uralomtól, — Tisza Kálmán nem változott. Mint ifjú, a legvérmesebb nemzeti remények kérlelhetetlen harcosa volt, utóbb a hatalom birtokában elvei egy részének érvényesítéséről lemondott. De akár mint ellenzéki vezérnek, akár mint kormányférfinak a nemzet nagy része háta megett állt. Politikai érdemeiről fogvatkozásairól a Jó Pásztor mint egyházi lap részletesen nem szólhat, de annyit mindenki elismer, hogy a XIX. század legkiválóbb s legerősebb magyarjai közül való. Ezt bizonyítja az is, hogy Tiszának csak rajongó, bálványozó hivei s kérlelhetetlen ellenzékei voltak, közömbös senkisémet tudott iránta lenni, még az sem, a ki nem ismerte.

A dunántúli ref. egyházkerületnek körülbelül 40 esztendeig volt munkás főgondnoka; nem csak elnökölni járt a gyűlésekre, közbevételeken felköszöntőket mondani, hanem komolyan s figyelemmel tanulmányozta egyháza ügyeit, oly tájékozottságra tett szert minden kérdésben, hogy pusztá emlékezetből ellenőrizte a szakelőadók jelentéseit. Az egyházi életnek nem volt annyi ága-boga, hogy egy pillantással be ne tudta volna futni az egész nagy birodalmat. Kivált az iskola nőtt hozzá a szívéhez, mert azt vallotta, hogy a protestantizmusnak is, a magyarságnak is, a műveltség, a tudás a leghatalmasabb fegyvere, éppen ezért soha semmi áldozattól vissza nem riadt, ha az iskola ügy előbbre haladt általa. Újabb időben az úgynevezett belső missio kérdése ragadta meg egész erővel lelkét, utolsó beszédében a pápai gyűlésen hatalmasan kifejtette, hogy a gyülekezet erősítésére a pusztá predikálás nem elégséges. A papnak tiszta életével többet kell hirdetnie a Krisztust, mint nyelvével, meg kell látogatnia minden családot s őket a bibliával templomon kívül is táplálnia. Szóval az őskeresztény egyházra gondol, a melynek szellemét szerette volna a protestáns egyház kebelében visszaállítani.

Egyházi életének kezdete a pátens idejére esik, a német világ kellő közepébe. A telhetetlen bécsi kormány, mely a nemzetnek minden jogát elnyelte, a protestánsok szabad önkormányzatát is meg akarta semmisíteni. Ez ellen a szándék ellen, a két testvéregyház összes vezérei tiltakoztak s a gyülekezeteket ellenállásra serkentették. Ekkor lett Tisza Kálmán neve országszerte népszerűvé s ettől fogva pályája folyton fölfelé emelkedett. Magyar ember rég nem kormányzott akkora hatalommal, mint ő, neki köszönhetjük, hogy a protestáns püspökök helyet foglalnak a főrendi házban. Az egyenlőjogúságot akarta ezzel érvényesíteni bár részünkről helyesebbnek tartjuk, ha egyházi méltóság politikai testületben nem foglal helyet. Más az egyháznak, más az államnak a hívatása, de elismerjük, hogy Tisza Kálmán ezzel is jót akart. Most már végleg elpihent, sem egyháza, sem hazája nem keltheti tusára többé; az a nemzedék, mely vele harcolt jelentőségét igazán megítélni nem tudja. Egy elfogulatlanul ítélő kor van rá hívatva. Isten azonban, az embereknek ítélő bírója, nem sikerek után ítél, hanem a hűség és jó szándék szerint.

*Valamit az ember vetett, azt aratja, a ki a léleknek vetett, arat örök életet, a ki a testnek vetett, arat kárhozatot.*

A másik két halott író ember. Az egyik *Tolnay Lajos*, volt ref. pap a Petőfi és Kisfaludy társaság tagja hányt-vetett élet után jutott a halálban révpártra. Arany János legkedveltebb tanítványai közé tartozik s élete mint papnak, mint írónak szakadatlan küzdelem volt az emberi lélek bűnei ellen. Kérlelhetetlen ostorral támadt minden visszaélésre és silányságra. Az emberi fogyatkozás iránt érzett gyűlöletében s ellenök való harcában végre az embereket is meggyűlölte. Nem azért támadta a bűnt, hogy a bűnösök megjavuljanak, hanem, hogy elpusztuljanak. A szakadatlan tusa úgyszólván meghasonlásba űzte lelkét. Koporsója körül meghatva álltak azok, akik fényes tehetségének első felvillanásaira visszaemlékeznek. — *Szabó Géza* ócsai ref. lelkész, a protestáns vallásos lapok s az árvaház naptár fáradhatatlan munkatársa szintén elköltözött közülünk. Áldott jólelkű, nemes szívű ember hunyt el benne, akit minden ismerőse és olvasója őszintén meggyászolt. Halottaink fölött virraszson az Úrnak békessége.



## Az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» IV. évfolyamából ez a negyedik szám. Ez is mutatja, hogy a szerkesztőt prot. íróink legjava támogatja nehéz munkájában, önzetlenül, pusztán a jó öntudat édes jutalmáért. A «Jó Pásztor» a tiszta evangéliumi szellem harcosa, szeretetet, hitbúzgóságot, keresztyén hűséget hirdet és tanít; Isten igéjét prédikálja a templomon kívül. Arra törekszik, hogy a Krisztus szellemét beleplántálja olvasói szívébe s az életbe. A «Jó Pásztor» közöl szép költeményeket, építő bibliai magyarázatokat, búzgó elmélkedéseket, történeti rajzokat, tanulságos elbeszéléseket s különféle fontos tudnivalókat az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» ára *egész évre csak 2 korona*, oly csekély, hogy a legszegényebb napszámos ember is járathatja. A lap árát a szerkesztőhöz, *Kovács Sándor theol. akad. tanárhoz Pozsonyba* (Konvent-u. 13.) kell küldeni. Aki mindjárt fizetni nem tud, annak a kedviért elvárunk aratás vagy szüret utániig. A ki *öt* előfizetőt *gyűjt*, a «Jó Pásztort» egy egész évig ingyen kapja.

**Jó könyvek.** — *Albert József*, a Jó Pásztornak egyik legbuzgóbb s legtartalmasabb dolgozótársa, a kinek költeményeiben olvasóink évek óta gyönyörködnek kiadta meséit s egyéb költeményeit, egy szép kötetben. Mai számunk is közöl belőle mutatványt. Albert egy meglehetősen parlagon heverő műfajnak, a mesének ma majdnem egyetlen s tehetséges művelője. Tiszta erkölcsi felfogás, magyaros észjárás és nyelv jellemzi. Alig van verse, mely bennünk visszhangot nem verne. Ára 2 korona s megrendelhető a Jó Pásztor útján is. Kiváltképp ajánlhatjuk elemi iskolai és népkönyvtáraknak, mert e kötet megbecsülhetetlen nevelő eszköz hozzáférő ember kezében. — Olvasóinknak s nőismerőseiknek melegen ajánljuk a Vargha Gyuláné szerkesztésében megjelenő *Olajágot*, a Lorántfy Zsuzsánna-egyesület lapját. Ára egész évre 2 kor., csekélység oly lelki táplálékért, a mit e gondosan szerkesztett folyóirat előfizetőinek nyújt. Testvérét, az *Ébresztőt*, (szerk. Csűrös István) szintén érdemes járattani. Belőle tájékozódhatunk az egész föld ifjúságának evangéliumi mozgalmairól. — Az *Állatok Világából* ismét megjelent egy füzet, mely a szerkesztés gondosságát s a kiadó áldozatkészségét bizonyítja. E nálunk úttörő munka méltó a tömeges pártolásra. Megrendelhető a Légrády Testvéreknél (Budapest, V. Váci körút). Egy füzet ára 80 fillér.

A *Magyar Szó*, protestáns érdekeket védő napi lap ára egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor.

Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában megjelent és kapható (Pozsony, Konvent-u. 13.)

## „Kis Énekeskönyv”

A keresztyén lívek lelki épülésére régi és újabb szerzők műveiből szerkesztette **Kovács Sándor.**

A magyar prot. énekköltészet virágainak gyűjteménye ez a könyv. A reformatió korától kezdve napjainkig minden korszak költői megvannak benne. Magános áhítatosságra, iskoláknak és gyülekezeteknek egyiránt ajánlható. A 12 íves szép tiszta nyomású könyv ára csinos kötésben 1 kor. 50 fillér, angolvászson kötésben 4 korona. Nagyobb megrendelésnél kedvezmény jár.

## Protestáns Esték <sup>II.</sup> füzeté.

### TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök-nél és izraelieknél . . . . .</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemasszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz . . . . .</i>	<i>Hegedűs Istvántól.</i>
<i>Sokrates . . . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek . . . . .</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provençei troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangelium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a socialis reformok. . . . .</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba . . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás. . . . .</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresztyén álláspontjáról. . . . .</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 2 korona, díszes angolvászson kötésben 3 korona.

A megrendelések a Balassa-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársasághoz vagy Kovács Sándor theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők




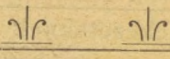
A legalkalmasabb konfirmációi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

# IMAKÖNYVE

az evangéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával. 



A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minék egy prot. családból sem volna szabad . . . . . hiányoznia. . . . .

## A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvárusnál kapható.

Csinos keménykötésben . . . . . 1 k. 60 fill

Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minister papíron, csattal 5 k. — fill

Elefántesont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal . . . . . 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda  
Részvénytársaság.